

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Заступник керівника

(проректор з науково-педагогічної роботи)

М.В. Афанасьєв
М.В. Афанасьєв

Соціальний захист та соціальне страхування

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	023 «Соціальна робота»
Спеціальність	032 «Соціальне забезпечення»
Освітній рівень	другий (магістерський) рівень
Освітня програма	Управління соціальними проектами

Вид дисципліни	базова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Завідувач кафедри
економіки та соціальних наук

Назарова Галина Валентинівна

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри економіки та соціальних наук
Протокол № 1 від 27.08.2018 р.

Розробники:

Аграмакова Наталія Володимирівна, к.е.н., доц. кафедри економіки та соціальних наук,

Сотнікова Юлія Володимирівна, к.е.н., доц. кафедри економіки та соціальних наук,

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Соціальний захист населення є основною складовою політики будь-якої держави. Рівень його організації та формування безпосередньо впливає на добробут та здоров'я нації. Це обумовило актуальність ґрунтовного вивчення дисципліни «Соціальний захист та соціальне страхування». Вивчення дисципліни дає можливість студентові набути досвіду: опанувати теоретичні основи, сутність та принципи системи Соціального захисту та соціального страхування, державного регулювання сфери соціального захисту, дослідити інститути соціального захисту; ознайомитися з методологією розробки та впровадження умов здійснення основних видів соціального страхування – пенсійного, на випадок тимчасової непрацездатності, від безробіття, від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання, медичного; вивчити зарубіжний досвід соціального страхування; набути уміння виявлення основних проблем та формування перспектив розвитку соціального страхування в Україні.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів системних професійних та соціально-особистісних компетентностей і уявлень щодо використання методичного апарату та інструментарію соціального захисту та соціального страхування з урахуванням їх специфіки на сучасному етапі розвитку економіки України та оволодіння навичками прийняття оптимальних управлінських рішень в умовах ринкових відносин.

Курс	1	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота	110	
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Соціальна економіка та політика	Методологія науково-освітніх досліджень у соціальній сфері
Менеджмент у соціальній сфері	Соціальне проектування
Міжнародні соціальні інституції та програми	Креативна економіка та менеджмент
Соціальні комунікації	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною

Таблиця

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Здатність до розбудови системи соціального захисту	Вміти ідентифікувати стратегічні пріоритети соціального захисту в Україні та вдосконалювати системи соціальних послуг.
Здатність до регулювання сфери соціального захисту	Вміти удосконалювати механізми державного регулювання у сфері соціального захисту
Здатність до розробки інститутів соціального захисту	Вміння проводити дослідження щодо ефективності функціонування інститутів соціального захисту.
Здатність до виявлення та обґрунтування принципів соціального страхування	Вміння формувати цілеспрямовані дії щодо реалізації принципів соціального страхування
Здатність удосконалювати регулювання системи соціального страхування	Вміти розробляти інструменти державного регулювання у сфері соціального захисту

Компетентності	Результати навчання
Здатність будувати прогностичні моделі розвитку державного соціального страхування	Вміти розробляти прогностичні моделі розвитку державного соціального страхування
Здатність до проектування системи управління недержавне соціальне страхування	Вміти оптимізувати структуру системи управління недержавним соціальним страхуванням
Здатність досліджувати зарубіжний досвід соціального страхування	Визначати позитивні практики соціального страхування населення, які можуть бути запроваджені в українських реаліях
Здатність до дослідження проблем та формування шляхів розвитку соціального страхування в Україні	Вміти аналізувати стан системи соціального страхування та виявляти проблеми з подальшою розробкою шляхів розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Система соціального захисту населення

Тема 1. Соціальний захист як система

1.1. *Система соціального захисту населення в Україні в сучасних умовах: сутність і основні складові.* Теоретичні підходи до трактування соціального. Підходи до розуміння змісту цього поняття. Трирівнева система взаємодоповнюваного соціального захисту. Складові соціального захисту в Україні.

1.2. *Соціальний захист вразливих верств населення.* Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії вразливих верств населення. Державні допомоги для вразливих верств населення: незастрахованих осіб з дітьми; осіб з обмеженими можливостями; осіб, які не мають права на пенсію та інвалідів; малозабезпечених сімей.

1.3. *Соціальний захист економічно активного населення.* Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії економічно активного населення.

1.4. *Аналіз сучасного стану соціального захисту в Україні.* Рівень та якість життя населення України. Оцінка його ефективності.

1.5. *Вдосконалення системи соціального захисту і соціального забезпечення України.* Пропозиції щодо покращення сучасного стану соціального захисту в Україні. Пріоритети державної стратегії соціального захисту України, спрямованої на підвищення ролі трудових доходів як чинник подолання бідності. Заходи щодо зміни стратегічних пріоритетів та ідеології здійснення соціального захисту в Україні, реформування системи соціальних послуг .

Тема 2. Державне регулювання соціального захисту населення

2.1. Основи державного регулювання соціального захисту населення.

Система органів державного регулювання соціального захисту населення. Центральний рівень. Місцевий рівень.

2.2. *Нормативно-правове забезпечення соціального захисту населення.* Право на соціальне забезпечення населення. Українське законодавство про соціальне забезпечення і соціальне страхування.

2.3 *Механізми державного регулювання у сфері соціального захисту.* Податковий механізм. Кредитний механізм. Бюджетний механізм. Механізм держзамовлення. Адміністративний механізм. Організаційний механізм. Правовий механізм. Програмний механізм.

Тема 3. Інститути соціального захисту

3.1. *Соціально-організаційні інститути.* Держава. Страхові компанії, різні спеціалізовані фонди; добродійні організації; громадські, політичні організації, що здійснюють соціальний захист певних соціальних груп і верств населення.

3.2. *Соціально-нормативні інститути.* Нормативні системи. Норми і закони в частини соціального захисту, цінності, традиції, звичаї, на основі яких функціонують і регулюються відносини соціального захисту.

Змістовий модуль 2. Соціальне страхування в системі соціального захисту

Тема 4. Сутність, принципи та роль соціального страхування

4.1. *Сутність і необхідність соціального страхування.* Соціальне страхування як важлива складова соціального захисту населення. Причини, що визначають необхідність соціального страхування. Аспекти системи соціального страхування: соціальні, економічні, фінансові та правові. Основні напрямки системи соціального страхування.

4.2. *Становлення та розвиток соціального страхування.* Перші елементи соціального забезпечення. Перші системи соціального захисту громадян. Виникнення організаційних засад соціального страхування. План Беверіджа. Система соціального страхування Бісмарка. Розвиток системи соціального страхування в Україні.

4.3. *Соціальне страхування у фінансовій системі держави.* Страхування як один із видів фінансової діяльності. Основні групи фінансових відносин у сфері соціального страхування. Ресурси соціального страхування. Фонди соціального страхування як організаційна форма перерозподілу і використання фінансових ресурсів.

4.4. *Суб'єкти та об'єкти соціального страхування.* Суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування. Застрахована особа. Страховики. Страхувальники. Страхові фонди. Інституційні структури. Об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.

4.5. *Принципи соціального страхування.* Доктрина соціальної держави. Принципи соціальної держави. Принципи соціального страхування.

Тема 5. Державне регулювання соціального страхування.

5.1. *Сутність поняття «державне управління у сфері соціального захисту».* Загальні положення про регулювання соціального страхування. Визначення категорії «державне управління у сфері соціального захисту».

5.2. *Основи державного регулювання соціального страхування.* Система органів державного регулювання соціального страхування. Нормативно-правове регулювання соціального страхування. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії

Тема 6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування

6.1. *Основні поняття загальнообов'язкового державного соціального страхування.* Сутність «Загальнообов'язкового державного соціального страхування». Принципи, суб'єкти та об'єкти загальнообов'язкового державного соціального страхування.

6.2. *Організація та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням.* Страхові фонди як органи, які здійснюють керівництво та управління за визначеними законом видами загальнообов'язкового державного соціального страхування. Управління страховими фондами. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

6.3. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Види соціальних послуг та матеріального забезпечення за кожним страхуванням: пенсійне страхування; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності; медичне страхування; страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; страхування на випадок безробіття; інші види страхування, передбачені законами України.

Тема 7. Недержавне соціальне страхування

7.1. Недержавне пенсійне страхування. Система та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Недержавні пенсійні фонди та їх види. Організаційно-функціональна структура недержавного пенсійного фонду. Адміністратор недержавного пенсійного фонду. Управління активами недержавного пенсійного фонду. Зберігачі пенсійних внесків. Пенсійні активи, їх склад та використання. Пенсійні схеми та пенсійні виплати в системі недержавного пенсійного забезпечення. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

7.2. Приватне медичне страхування в Україні. Медичне страхування як один із видів недержавного соціального страхування. Об'єкт медичного страхування. Послуги з медичного страхування.

7.3. Недержавне страхування від нещасного випадку на виробництві. Підходи до організації системи страхування від нещасних випадків. Добровільні форми страхування від нещасних випадків. Умови страхування громадян від нещасних випадків.

Тема 8. Зарубіжний досвід соціального страхування

8.1. Моделі організації соціального страхування. Зарубіжний досвід соціального страхування. Механізми соціального захисту у країнах ЄС, зокрема у Німеччині під час реалізації ринкових реформ. Визначено позитивні практики соціального страхування населення, які можуть бути запроваджені в українських реаліях.

8.2. Зарубіжний досвід пенсійного страхування. Тенденції розвитку систем пенсійного забезпечення та моделей в економічно розвинених європейських країнах. Застосування зарубіжного досвіду з метою вдосконалення системи пенсійного забезпечення в Україні.

8.3. Страхування від виробничого травматизму і професійних захворювань у зарубіжних країнах. Досвід провідних країн світу щодо організаційних аспектів проведення страхування від нещасних випадків. Фінансування страхових схем компенсації наслідків нещасних випадків і захворювань. Форми участі державного (публічного) і приватного (комерційного) страхування від нещасних випадків в окремих провідних країнах.

8.4. Можливості впровадження зарубіжного досвіду в сфері забезпечення зайнятості населення. Основні моделі ринків праці та стимулювання зайнятості, а саме: американська, японська, шведська та європейська. Порівняльний аналіз заходів державної політики у зарубіжних країнах у сфері соціального захисту безробітних. Особливості призначення допомоги по безробіттю у різних країнах. Пріоритетність активних заходів державної політики у сфері соціального захисту безробітних та необхідності посилення соціального захисту молодих спеціалістів.

8.5. Особливості організації медичного страхування у зарубіжних країнах. Системи медичного страхування зарубіжних країн. Порівняльний аналіз систем і моделей фінансування охорони здоров'я. Медичне страхування в системі суспільного страхового захисту у зарубіжних країнах. Адаптація процесів

функціонування систем медичного страхування в розвинених країнах світу до специфіки ринку страхування в Україні.

Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку соціального страхування в Україні

9.1. Стан та проблеми розвитку пенсійного страхування. Основні проблеми реформування вітчизняної пенсійної системи на сучасному етапі. Рекомендації щодо стабілізації системи пенсійного забезпечення. Підвищення ефективності розподільчих елементів пенсійної системи. Стимулювання розвитку накопичувальних елементів пенсійного страхування.

9.2. Перспективи розвитку страхування з тимчасової непрацездатності. Планування на науково обґрунтованих засадах управління фінансовими ресурсами Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. Зміна порядку нарахування і виплати допомоги з тимчасової непрацездатності. Впорядкування фінансування оздоровчих заходів, санаторно-курортного лікування та забезпечити їхню відповідність страховим принципам.

9.3. Трансформація страхування від нещасного випадку на виробництві. Впровадження проектів державно-приватного партнерства при страхуванні від нещасних випадків. Участь адміністративних органів у проведенні періодичних оцінок страхових відшкодувань з метою аналізу фінансової життєздатності страховиків в більш довгостроковій перспективі.

9.4. Перспективи реформування системи соціального страхування на випадок безробіття. Зміна профорієнтації більшості безробітних. Створення електронного ресурсу з інформацією про всі наявні вакансії та резюме безробітних. Короткострокове та середньострокове прогнозування ринку праці як посиленн страхового принципу виплати допомоги по безробіттю. Підтримка підприємницьких ініціатив, обов'язковість оплачуваних громадських робіт, аутсоринг, зменшення прав молодих працівників-стажистів.

9.5. Проблеми та тенденції розвитку обов'язкового державного медичного страхування. Законодавча база, яка включає всі аспекти та затверджує офіційно медичне страхування. Розвиток конкуренції серед чинних страхових компаній як умови для зниження ціни купівлі страхового поліса з ДМС, а також для підвищення рівня якості медичних послуг. Визначення обсягів фінансування медичних послуг за рахунок власних коштів споживачів. провадження медичного права в систему медичної й юридичної освіти та розроблення його на основі Медичного кодексу України.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають: **поточний контроль, модульний контроль, підсумковий/семестровий контроль.**

Дисципліна закінчуватися екзаменом. Розподіл методів контролю та варіантів оцінювання успішності студентів:

Поточний контроль – здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів;

максимальне значення – 60 балів;

мінімальне значення – 0 балів.

Модульний контроль – проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання

студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу:

максимальне значення – 40 балів;

мінімальне значення – 0 балів.

Студент **не може бути допущений** до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю в сумі не досягла 35 балів.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового іспиту. **Семестрові іспити** – форма оцінки підсумкового засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за накопичувальною системою за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест включає запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Кожен екзаменаційний білет складається із 20 тестів та 3 практичних задач (ситуаційної, діагностичної та евристичної), які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в табл.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за тижнями згідно технологічної карти подано в табл.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекційні заняття	Практичні заняття	Семинарські заняття	Перевірка есе	Ділова гра	Перевірка домашніх завдань	Колоквіум	Усього	
Змістовий модуль 1 Система соціального захисту населення	Тема 1. Соціальний захист як система	1 тиждень	1	2					3	
	Тема 2. Державне регулювання сфери соціального захисту	2 тиждень	1		3		1		5	
	Тема 3. Інститути соціального захисту	3 тиждень	1			2	1		4	
Змістовий модуль 2. Соціальне страхування в системі соціального захисту	Тема 4. Сутність, принципи та роль соціального страхування	4 тиждень	1			2	1	8	12	
	Тема 5. Державне регулювання соціального страхування	5 тиждень	1		3		1		5	
	Тема 6. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування	6 тиждень	1	1				1		3
		7 тиждень	1	1				1		3
	Тема 7. Недержавне соціальне страхування	8 тиждень	1	2				1		4
	Тема 8. Зарубіжний досвід соціального страхування	9 тиждень	1	2				1	8	12
	Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку соціального страхування в Україні	10 тиждень	1	1		6		1		9
Іспит									40	
Усього			10	9	6	6	4	9	16	100

5. Рекомендована література

Основна література

1. Безкровний О. В. Соціальне страхування : навч. посіб. / О. В. Безкровний, В. І. Аранчій, В. І. Лихопій; Полтав. держ. аграр. акад. – Полтава : ПДАА, 2016. – 219 с.
2. Благун І. Г. Соціальне страхування : навч. посіб. / І. Г. Благун, Ю. М. Кушнірчук, Р. . Підлипна; Львів. держ. ун-т внутр. справ. – Львів : СПОЛОМ, 2015. – 270 с.
3. Бориченко К. В. Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія / К. В. Бориченко; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – Одеса : Фенікс, 2015. – 299 с.
4. Завора Т. М. Соціальне страхування : навч. посіб. для практик. занять / Т. М. Завора; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. – 2-ге вид., змін. й допов. – Полтава : ПолтНТУ, 2016. – 319 с.
5. Коваленко К. В. Соціальна політика : [навч.-метод. посіб.] / К. В. Коваленко. – Луганськ : Елтон-2, 2012. – 195 с.
6. Кропельницька С. О. Соціальне страхування : навч. посіб. для студ. ВНЗ, які навчаються за напрямом підготов. "Фінанси і кредит" / С. О. Кропельницька, Т. В. Солоджук; ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаніка". – 2-ге вид., переробл.

та доповн. – Івано-Франківськ, 2013. – 325 с

7. Медвідь А. О. Соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей : монографія / А. О. Медвідь; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". – Одеса : Фенікс, 2016. – 196 с.

8. Руженський М. М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України : монографія / М. М. Руженський; Ін-т підготов. кадрів держ. служби зайнятості України. – К. : ІПК ДСЗУ, 2013. – 317 с.

9. Соціальне страхування : підручник / О. П. Кириленко, В. С. Толуб'як, А. А. Сидорчук, В. І. Стоян, В. М. Русін, О. І. Тулай, С. Л. Коваль; ред.: О. П. Кириленко, В. С. Толуб'як; Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 514 с

Нормативні документи

10. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР від 04.01.1998р. // Все про бухгалтерський облік. – 2001. – № 21.

11. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV / // www.rada.gov.ua

12. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням" від 18.01.2001 р. № 2240-IV // www.liga.net

13. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 2.03.2000 р. № 1533-III // Офіційний вісник України, 2000, № 13, ст. 505

14. Закон України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (із змінами і доповненнями) від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // www.rada.gov.ua

15. Закон України «Про збір та облік єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.08.2010 року. // www.rada.gov.ua

16. Закон України «Про заходи відносно законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» від 09.09.2011 року. // www.rada.gov.ua

Інформаційні ресурси в Інтернеті

17. Державний комітет статистики України. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

18. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. Режим доступу : <http://www.idss.org.ua/>.

19. Фонд соціального страхування України. Режим доступу : <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/918764>

20. Пенсійний фонд України. Режим доступу : <https://www.pfu.gov.ua/>